
Varstvo sort okrasnih rastlin

Dr. Jože ILERŠIČ

MKGP, Fitosanitarna uprava RS

Ljubljana, 16. januar 2009

Varstvo sort okrasnih rastlin

■ Vsebina

- Pomen varstva sort rastlin
- Pravna podlaga
- Pogoji za varstvo nove sorte rastlin
- Postopek zavarovanja sort rastlin
- Varstvo sort rastlin ES
- Obseg varstva sort, kršenja in izjeme
- Obveznosti imetnika žlahtniteljske pravice
- Ime zavarovane sorte rastlin

Varstvo sort okrasnih rastlin

- **V SLOVENIJI OBSTAJATA DVA SISTEMA ZA VARSTVO SORT RASTLIN**
- Zavarovanje sort v Sloveniji na podlagi Zakona o varstvu novih sort rastlin – ZVNSR (nacionalni sistem)
- Od vstopa v EU dalje velja v Sloveniji tudi sistem varstva sort rastlin Skupnosti (Community plant variety protection system) (sistem Skupnosti)

Varstvo sort okrasnih rastlin

■ Pomen varstva sort rastlin

- Varstvo novih sort rastlin je oblika varovanja intelektualne lastnine na področju žlahtnjenja rastlin.
- Omogoča zaščito vlaganja v žlahtnjenje in vzgojo novih sort rastlin.
- Namenjeno je spodbujanju žlahtnjenja.
- Za izboljševanje ponudbe okrasnih rastlin so stalno potrebne nove sorte.

Varstvo sort okrasnih rastlin

- **Pomen varstva sort rastlin**
- Varstvo sort rastlin omogoča enake pogoje pridelave, kršenje žlahtniteljskih pravic pomeni nelegalno konkurenco.
- Varstvo sort rastlin omogoča dolgoročno ravnotežje med koristmi žlahtniteljev na eni, ter uporabnikov sort (vrtnarjev, potrošnikov) na drugi strani.

Varstvo sort okrasnih rastlin

- **Pomen varstva sort rastlin**
- Zavarujejo se sorte predvsem pri vrstah, kjer je enostavno razmnoževanje (okrasne, sadne rastline, krompir, samoprašne vrste).
- Varstvo sort sodi v zasebno pravo, za uveljavljanje in varstvo svojih pravic je odgovoren imetnik žlahtniteljske pravice.

Varstvo sort okrasnih rastlin

■ Pravna podlaga

- Mednarodna zveza za varstvo novih sort rastlin (UPOV).
- Konvencija UPOV 1991 (1961 prva)
- Zakon o varstvu novih sort rastlin (ZVNSR - UPB1) (Ur. l. RS, št. 113/06)
- Zakon je usklajen s konvencijo UPOV 1991
- Slovenija je članica UPOV od l. 1999

Varstvo sort okrasnih rastlin

- **Pravna podlaga**
- **Sistem varstva sort rastlin v Evropski skupnosti**
- To je nadnacionalni sistem za varstvo sort rastlin
- Osnovna Uredba Sveta št. 2100/94 o žlahtniteljskih pravicah v Skupnosti, vsebuje enaka načela in zahteve kot nacionalni sistem.
- Po sistemu varstva sort v ES je možno z enim postopkom pri Uradu Skupnosti za sorte rastlin (Community Plant Variety Office – CPVO, s sedežem v Angersu (F)), zavarovati sorto v vseh državah članicah ES.

Varstvo sort okrasnih rastlin

Pogoji za varstvo nove sorte rastlin

- Zavaruje se vsaka sorta rastlin, ki je:
 - - **nova,**
 - - **razločljiva (R),**
 - - **izenačena (I) in**
 - - **nespremenljiva (N).**
- Sorta mora imeti ustrezno ime.
- Zavarujejo se lahko sorte vseh vrst rastlin.

Varstvo sort okrasnih rastlin

Pogoji za varstvo nove sorte rastlin

- Sorta je **nova**, kadar je semenski material v prometu v Sloveniji ali drugi državi ES največ 1 leto ali 4 leta v tretjih državah (6 let pri lesnatih rastlinah) pred vložitvijo prijave za varstvo.
- Sorta se mora vsaj v eni od lastnosti jasno **razlikovati** od drugih, splošno znanih sort iste vrste.

Varstvo sort okrasnih rastlin

Pogoji za varstvo nove sorte rastlin

- Lastnosti sorte morajo biti **izenačene**
- in se z razmnoževanjem **ne smejo spreminjati.**
- **Ime sorte** mora omogočiti razločevanje sorte od katerekoli druge znane sorte iste vrste.

Varstvo sort okrasnih rastlin

Postopek za varstvo sort rastlin

Postopek zavarovanja sorte vodi Fitosanitarna uprava RS (Uprava).

Najpomembnejši del postopka je RIN preizkušanje sort, ki se opravlja po enotnih, mednarodno primerljivih metodah (Tehnični protokoli CPVO, Tehnična navodila UPOV oziroma nacionalne metode).

Varstvo sort okrasnih rastlin

Postopek za varstvo sort rastlin

V Sloveniji RIN preizkušanja, razen nekaj izjem, ne opravljamo. Sodelujemo s tujimi uradi.

Ob izpolnjevanju pogojev izda FURS odločbo o zavarovanju sorte, izda tudi potrdilo o pridobitvi žlahtniteljske pravice.

Vpis v register zavarovanih sort.

Varstvo sort okrasnih rastlin

Postopek za varstvo sort rastlin

Objava podatkov o postopku in o zavarovanju sorte v uradnem glasilu 'Objave FURS'.

Podatki so dostopni na domači strani FURS:

<http://www.furs.si/>

Po nacionalnem sistemu je v Sloveniji zavarovanih 22 sort, nobena sorta okrasnih rastlin. V postopku zavarovanja je 1 sorta vrtnice.

FURS - Windows Internet Explorer
 http://www.furs.si/

Datoteka Uredi Pogled Priljubljene Orodja Pomoč

Stran Orodja

Republika Slovenija
 Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
 Fitosanitarna uprava RS

tel: 00386 59 152 930
 fax: 00386 59 152 959
 furs.mkgp@gov.si

[DOMOV](#) | [OBVESTILA](#) | [OBRAZCI](#) | [PREDPISI](#) | [RAZPISI](#) | [SODELAVCI](#) | [O STRANI](#) | [IŠČI](#) | [POVEZAVE](#) | [KATALOG INF. JAVNEGA ZNAČAJA](#) | [ENGLISH](#)

[Sektor za zdravstveno varstvo rastlin](#) | [Sektor za sorte rastlin in semenarstvo](#) | [Sektor za fitofarmacevtska sredstva](#) | [Sekretariat](#) | [Zakonodaja](#) | [Obrazci](#) | [Obvestila](#)

[FITO-INFO](#)
[EPPQ](#)
[FAO-IPPC](#)
[WTO-SPS](#)
[EFSA-ZVR](#)
[EFSA-FFS](#)
[Zakonodaja EU](#)
[SLO sortna lista 2007](#)
[EU sortna lista](#)
[OECD - sorte](#)
[ISTA](#)
[CPVO](#)
[UPOV](#)
[Vlada RS](#)
[MKGP](#)
[Društvo za varstvo rastlin](#)
[Telefonski imenik](#)
[Vremenska napoved](#)
[Tečajna lista](#)

FITOSANITARNA UPRAVA RS (FURS)
 Einspielfelderstraße
 1000 Ljubljana

Telefon: 059 152 930
 Faks: 059 152 959
 e-mail: furs.mkgp@gov.si

Direktorica
 mag. Katarina Groznik
 e-mail: katarina.groznik@gov.si

URADNE URE

- ponedeljek: 9:00 - 12:00
- sreda: 9:00 12:00 in 14:00 16:00
- petek: 9:00 - 12:00

Fitosanitarna uprava Republike Slovenije skrbi za področje varstva rastlin pred škodljivimi organizmi, za varstvo rastlinskih pridelkov in rastlinskih proizvodov na način, s katerim se preprečijo škodljive posledice uporabe fitofarmacevtskih sredstev in gnojil. Skrbi za izvajanje drugih ukrepov varstva rastlin, pomembnih za zdravje ljudi in živali ter za okolje, zlasti pa še za varstvo potrošnikov s pridelavo varne hrane.

Na področju semenarstva skrbi za pridelavo in trženje zdravega in kakovostnega semena in sadik sort kmetijskih rastlin, ki so primerne za pridelavo v Sloveniji ter varstvo žlahtnilejskih pravic za nove sorte rastlin.

- [Plačilo upravne takse po 1.9.2008 - nov sistem plačevanja upravnih takse](#)
- [Iskalnik po registriranih pripravkih Fitofarmacevtskih sredstev](#)
- [Pregled sprotnih podatkov agrometeoroloških postaj](#)
- [Pregled agrometeoroloških postaj v GIS obliki](#)
- [FITO-INFO - strokovne informacije s področja varstva rastlin](#)
- [Pregled prognostičnih obvestil Opazovalno napovedovalne službe Slovenije](#)

HITRI DOSTOPI

<p>SPLOŠNE ZADEVE</p> <ul style="list-style-type: none"> • veljavnost novega revidiranega besedila konvencije - IPPC • FAO slovar fitosanitarnih izrazov - revizija 2006 	<p>FITOFARMACEVTSKA SREDSTVA IN MINERALNA GNOJILA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Novo: Navodila za reregistracijo FFS po EU oceni aktivnih snovi
---	--

start Novell-delivered ... Delovni prostor ... G:\ Microsoft Word Microsoft Power... FURS - Windows ... SL 8:00

Varstvo sort okrasnih rastlin

Varstvo sort rastlin Evropske skupnosti

- Z vstopom v ES so postale v Sloveniji zavarovane vse sorte rastlin, ki so zavarovane po sistemu varstva sort ES.
- Veliko število zavarovanih sort, trenutno več kot **15.000**, od tega **2/3 sort okrasnih rastlin**.
- Število vrst pri katerih so zavarovane sorte se stalno povečuje. Skupaj več kot 1.400 vrst, na novo skoraj izključno okrasne rastline.

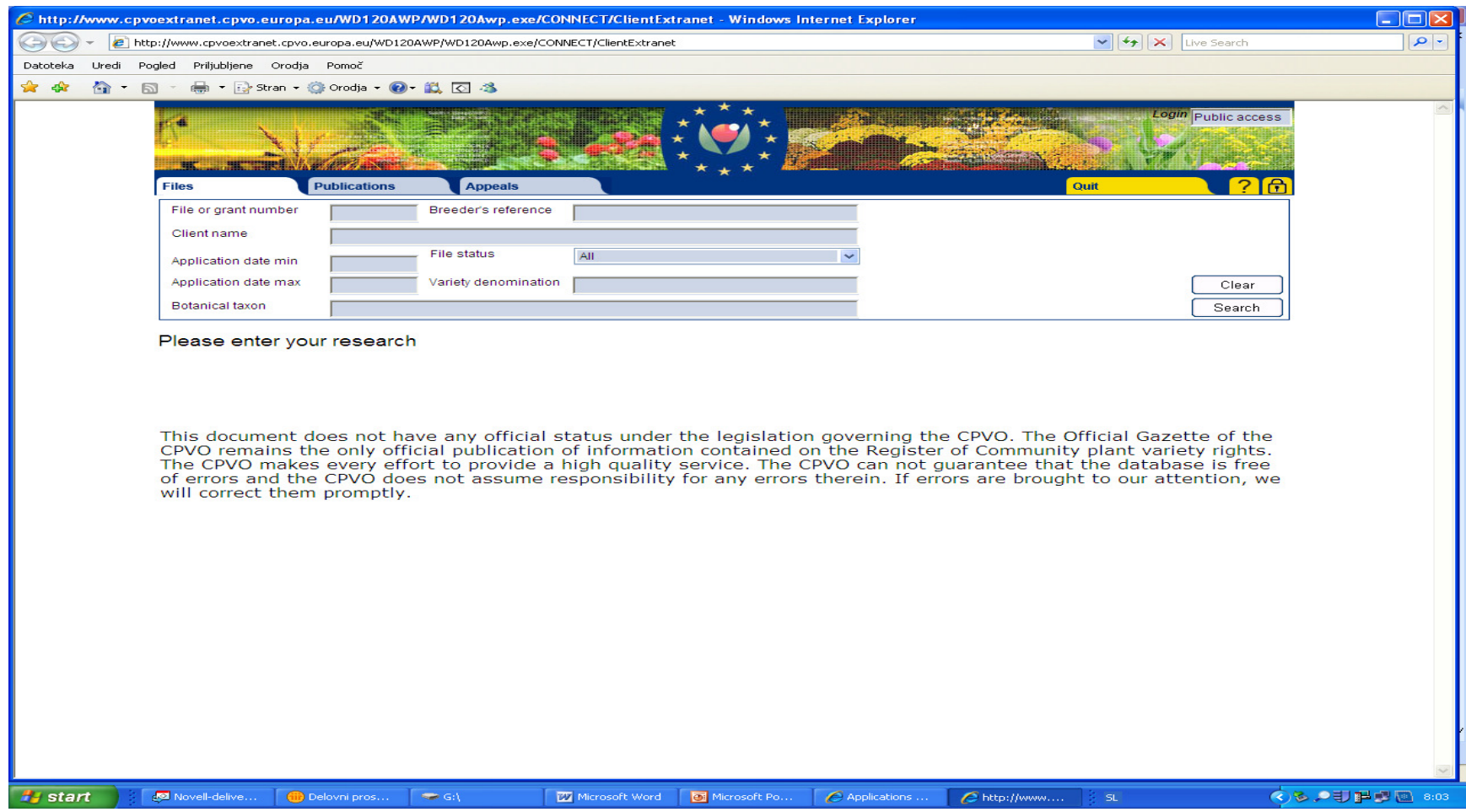
Varstvo sort okrasnih rastlin

Varstvo sort rastlin Evropske skupnosti

- Prvih 5 okrasnih rastlin pri zavarovanju: vrtnica, krizantema, lilija, gerbera in skupina Impatiens N. G.
- Praktično vse nove sorte okrasnih rastlin so zavarovane po sistemu Skupnosti.
- Register prijav za zavarovanje sort in register zavarovanih sort v ES je dosegljiv na domači strani CPVO:

<http://www.cpvo.europa.eu>

Varstvo sort okrasnih rastlin

Varstvo sort rastlin nacionalni / sistem Skupnosti

- Obstoj dveh sistemov za varstvo sort rastlin.
- Prepovedano je akumuliranje pravic. Sorta že zavarovana po sistemu Skupnosti se ne more zavarovati po nacionalnem sistemu.
- Za kršitve žlahtniteljske pravice v Skupnosti se uporabljajo določila o kazenskih določbah iz nacionalnih predpisov o varstvu sort rastlin.

Varstvo sort okrasnih rastlin

■ Obseg varstva sort rastlin

- Sorto se zavaruje za 20 let, sorte hmelja, vinske trte in drevesnih vrst za 25 let, podaljševanje ni mogoče. Zavarovanje velja na območju RS.
- Zavarovanje sort v ES traja 25 let, za sorte lesnatih rastlin in za sorte krompirja 30 let. Zavarovanje sorte velja v vseh državah članicah ES.

Varstvo sort okrasnih rastlin

■ Obseg varstva sort rastlin

- Imetniki žlahtniteljske pravic prenesejo svojo pravico z licenčno pogodbo (ekskluzivno, ne-ekskluzivno).
- Pri trženju sadilnega in razmnoževalnega materiala zaračunajo **licenčnino**.
- Plačilo licenčnine ne daje pravice za nadaljnje razmnoževanje.

Varstvo sort okrasnih rastlin

■ Obseg varstva sort rastlin

Gospodarsko izkoriščanje sadilnega materiala zavarovane sorte:

- pridelovanje in razmnoževanje,
- priprava materiala zavarovane sorte za razmnoževanje,
- ponujanje v prodajo, prodaja ali druga oblika trženja,
- izvoz in uvoz ter
- shranjevanje materiala zavarovane sorte za te namene

je možno **samo z dovoljenjem** imetnika žlahtniteljske pravice.

Varstvo sort okrasnih rastlin

- **Obseg varstva sort rastlin - kršenje**
- Začasno zavarovanje sorte od vložitve popolne prijave
- Kršenje žlahtniteljske pravice je vsako nepooblaščno gospodarsko izkoriščanje zavarovane sorte.
- **Kdor brez soglasja imetnika žlahtniteljske pravice prideluje oziroma razmnožuje material zavarovane sorte okrasnih rastlin, krši žlahtniteljsko pravico.**

Varstvo sort okrasnih rastlin

- **Obseg varstva sort rastlin - kršenje**
- Razmnoževanje koreninskih potaknjencev zavarovane sorte je kršenje žlahtniteljske pravice. Končno število vzgojenih rastlin ne sme biti večje od števila kupljenih oziroma dobavljenih potaknjencev.
- Kršitev je prav tako pridelovanje oziroma razmnoževanje rastlin iz zavarovane rastline.

Varstvo sort okrasnih rastlin

■ Izjeme

- Zavarovana sorta se lahko prosto uporablja za poskusne (raziskovalne) namene in za žlahtnjenje novih sort rastlin ('žlahtniteljeva izjema').
- Zavarovano sorto se lahko uporablja v zasebne nepridobitne namene.

Varstvo sort okrasnih rastlin

■ Izjeme

Kmetova pravica do ponovnega razmnoževanja oziroma pridelovanja sadilnega materiala zavarovanih sort rastlin pri sadnih in okrasnih rastlinah ni dovoljena !

Varstvo sort okrasnih rastlin

■ **Obveznosti imetnika žlahtniteljske pravice**

- Imetnik mora vzdrževati lastnosti sorte nespremenjene in plačevati letno pristojbino za varstvo sort.
- Na zahtevo Uprave mora poslati podatke, dokumentacijo ali vzorec semenskega materiala za preverjanje vzdrževanja sorte.
- Na zahtevo Uprave mora poslati vzorec semenskega materiala za obnovo varstvenega vzorca ali za poskuse.

Varstvo sort okrasnih rastlin

■ Ime zavarovane sorte rastlin

- Sadilni material mora biti pri pridelavi in trženju obvezno označen z imenom sorte.
- Praviloma imajo sorte v različnih državah enako ime.
- Pri sadnih in okrasnih rastlinah je pogosta uporaba dodatne oznake – blagovne znamke.
- Blagovna znamka je drugačen način varovanja intelektualne lastnine kot varstvo sort rastlin in med seboj ju ne smemo zamenjevati.

Varstvo sort okrasnih rastlin

■ Ime zavarovane sorte rastlin in blagovne znamke

- Blagovna znamka in ime sorte se načeloma izključujeta. Ni mogoče uporabiti kot ime sorte že obstoječe blagovne znamke.
- Nepravilno je uporabljati samo blagovno znamko namesto imena sorte.
- Lastniku in potrošnikom b. z. omogoča razlikovanje izdelka od izdelkov drugih proizvajalcev.

Varstvo sort okrasnih rastlin

■ Oznaka zavarovanja sorte

- Po ZVNSR ni predpisano, da dobavitelji posebej označijo, da je sorta zavarovana.
- V praksi večina imetnikov žlahtniteljske pravice v katalogih, publikacijah ter spremnih dokumentih navaja, da je določena sorta zavarovana in da je razmnoževanje prepovedano.
- Velikokrat se za zavarovano sorto uporablja oznaka ® , 's' (sortenschutz) ali TM
- Oznaka ® se sicer uporablja tudi za oznako blagovne znamke

Hvala za pozornost!